

Kritik mot en rådman vid en länsrätt som tillåtit en part i ett mål enligt lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) att biträda rätten som tolk vid muntlig förhandling

Anmälan

I en anmälan till JO framförde Socialnämnden i Helsingborgs kommun klagomål mot Länsrätten i Skåne län rörande handläggningen av ett mål enligt LVU (mål nr 5127-08).

Nämnden anförde sammanfattningsvis följande.

Den 4 juni 2008 ansökte nämnden hos länsrätten om att en flicka född 1994 skulle beredas vård enligt 2 och 3 §§ LVU. Muntlig förhandling i målet hölls den 12 juni 2008. Den tolk som hade bokats av länsrätten inställde sig inte till förhandlingen. Länsrätten underrättade de offentliga biträdena om att de alternativ som fanns var en s.k. telefontolk eller att flickan själv tolkade åt sin mor. Flickan uppgav för egen del att hon ville att en telefontolk skulle förordnas. Hon övertalades emellertid av moderns offentliga biträde att ställa upp som tolk. Nämndens företrädare motsatte sig att flickan skulle tolka vid en muntlig förhandling som gällde henne själv. På fråga från nämndens företrädare uppgav ordföranden att nämndens invändning antecknades i protokollet. Trots nämndens inställning påbörjades förhandlingen med flickan som tolk. Sedan parterna framfört sina yrkanden avbröt rättsens ordförande förhandlingen eftersom han inte ansåg att flickan klarade av att tolka alla juridiska begrepp. Länsrätten ordnade därefter en telefontolk och förhandlingen började om. Nämnden anser att länsrätten brustit i rättssäkerhet genom att låta flickan tolka i målet.

Utredning

Inledningsvis inhämtades länsrättens protokoll från den aktuella förhandlingen.

Länsrätten anmodades därefter att inkomma med utredning och yttrande över vad som framförts i nämndens anmälan till JO.

Lagmannen AA hänvisade till ett yttrande från rådmannen BB, som var ordförande vid den aktuella förhandlingen, samt anförde följande.

Chefsrådmannen för avdelning 1 och jag har haft samtal med BB om det inträffade och vi har tagit del av hans förklaringar. Det har tydligt framgått att BB har insett att hans förfarande var felaktigt och att han därför vidtog åtgärder för att rätta till misstaget redan under förhandlingen. Jag har även erinrat samtliga domare i domstolen om vikten av att vara uppmärksam på olika jävsituationer.

BB anförde i sitt yttrande följande.

Det aktuella målet avsåg frågan om en fjortonårig flicka skulle beredas vårdenligt 2 och 3 §§ lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga. Parterna, dvs. socialnämnden, vårdnadshavaren och hennes dotter samt de offentliga biträdena var kallade till muntlig förhandling torsdagen den 12 juni 2008 kl. 09.30. Efter pårop av förhandlingen konstaterades att vårdnadshavarens tolk inte var närvarande. Genom telefonsamtal med tolkförmedlingen gavs länsrätten besked om att ett missförstånd hade uppstått och att tolk var boka den annan dag. Vidare upplyste förmedlingen om att det kanske fanns möjlighet att ordna en s.k. telefontolk. Jag vidarebefordrade denna information till parterna och bad dem att avge sin inställning till hur tolkfrågan skulle lösas. Jag har inte någon klar minnesbild av vem som angav att dottern kunde tolka. Efter att parterna givits rådrum återkom de till rättssalen. De båda offentliga biträdena förklarade då att de inte hade något att erinra mot att flickan tolkade åt sin mamma. Socialnämnden motsatte sig sådan tolkning. Förhandlingen återupptogs och dottern fick utan avläggande av tolked agera tolk åt sin mor. Enligt min minnesbild pågick sedan förhandlingen under högst fem minuter innan jag ånyo avbröt den, eftersom jag insåg att det var ett felaktigt förfarande. Slutligen återupptogs förhandlingen med telefontolk, varvid yrkanden m.m. upprepades innan förhandlingen fortskred.

Enligt 50 § första stycket förvaltningsprocesslagen (1971:291) ska rätten vid behov anlita tolk, om part, vittne eller annan som ska höras inför rätten ej behärskar svenska språket eller är allvarligt hörsel- eller talskadad. Rätten får även i annat fall vid behov anlita tolk. Av tredje stycket samma lagrum framgår att som tolk får ej anlitas den vars tillförlitlighet kan anses förringad på grund av hans ställning till någon som för talan i målet eller på grund av annan därmed jämförlig omständighet. I 51 § förvaltningsprocesslagen stadgas bl.a. att den som anlitas som tolk vid muntlig förhandling ska inför rätten avlägga ed, att han efter bästa förstånd ska fullgöra sitt uppdrag.

Enligt min mening är det uppenbart att det inte har varit förenligt med 50 § förvaltningsprocesslagen att använda flickan som var föremål för ansökan om vård enligt LVU som tolk åt sin mamma i samma mål. Det framgår heller inte av protokollet utan endast av minnesanteckningarna att socialnämnden motsatte sig att flickan tolkade åt mamman. Det inträffade måste beklagas. Det bör dock framhållas att förhandlingen pågick endast under ca fem minuter innan jag insåg mitt misstag. Parternas yrkanden, inställningar m.m. upprepades vid den återupptagna förhandlingen med en annan tolk. Det inträffade beror enbart på förbiseende från min sida. Sammantaget är det min mening att ingen av parterna har lidit någon rättsförlust genom mitt felaktiga förfarande under förhandlingen.

Socialnämnden yttrade sig över remissvaret.

I ett beslut den 11 november 2009 anförde *JO André* följande.

Bedömning

Närmare bestämmelser om tolk vid länsrätten finns i 50 § förvaltningsprocesslagen (1971:291). I denna bestämmelse anges att rätten vid behov ska anlita tolk bl.a. om part som ska höras inför rätten inte behärskar svenska språket. Vidare anges att som tolk får inte anlitas den vars tillförlitlighet kan anses förringad på grund av

hans ställning till någon som för talan i målet eller på grund av annan därmed jämförlig omständighet.

Av utredningen framgår att den aktuella förhandlingen inleddes med att den flicka som var föremål för nämndens ansökan om vård enligt LVU biträdde rätten som tolk åt sin mor. Som BB själv har anfört är det uppenbart att ett sådant förfarande inte är förenligt med bestämmelsen i 50 § förvaltningsprocesslagen. Med hänsyn till att förhandlingen endast pågick en kort stund med flickan som tolk och då ingen av parterna synes ha lidit någon rättsförlust finner jag inte skäl att gå vidare i saken. BB kan dock givetvis inte undgå kritik för sitt agerande.

Någon anteckning om att flickan inledningsvis tilläts att tolka har inte gjorts i protokollet från förhandlingen. Där finns följaktligen inte heller någon anteckning om att socialnämnden hade invändningar mot att flickan tolkade. Enligt min mening borde detta ha antecknats. Handläggningen förtjänar kritik även i detta avseende.

Ärendet avslutas.